Лемешев Олег Олегович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ЕВОЛЮЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО КОНТРОЛІНГУ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ

Стратегічний контролінг, що історично орієнтувався на оцінку фінансових показників та ретроспективний аналіз діяльності підприємств, сьогодні зазнає глибоких трансформацій, зумовлених технологічною революцією, розвитком інформаційних систем та глобальною цифровізацією бізнес-середовища. Роль контролінгу виходить за межі простого фінансового моніторингу та стає центральним інструментом підтримки прийняття стратегічних рішень, прогнозування ризиків та адаптації бізнес-моделей до швидкоплинних умов ринку.

Цифрова трансформація бізнес-моделей передбачає інтеграцію передових аналітичних інструментів, таких як великі дані (Big Data), штучний інтелект, хмарні обчислення та алгоритмічні системи прогнозування. Завдяки цьому стратегічний контролінг здатний забезпечувати не лише описову аналітику, а й предиктивну та прескриптивну, що дозволяє проактивно впливати на розвиток бізнесу. Використання data-driven підходів у контролінгу забезпечує більш точне вимірювання ефективності бізнес-процесів, ідентифікацію вузьких місць та можливостей для оптимізації, що стає критично важливим у висококонкурентному та динамічному середовищі.

Еволюція стратегічного контролінгу тісно пов’язана з розвитком гнучких організаційних структур і підходів до управління, таких як Agile та Lean management. Застосування цих методологій дозволяє підприємствам швидко адаптуватися до змін умов ринку, тестувати нові бізнес-моделі та модифікувати стратегічні пріоритети в реальному часі. Стратегічний контролінг у цьому контексті перестає бути статичним інструментом і стає динамічною системою, яка забезпечує оперативну інформаційну підтримку управлінських рішень, спрямованих на максимізацію створення цінності та підвищення конкурентоспроможності.

Особлива увага приділяється інтеграції цифрових технологій у процеси збору та обробки даних для стратегічного контролінгу. Автоматизовані системи збору інформації дозволяють підприємствам отримувати актуальні дані з внутрішніх і зовнішніх джерел, включаючи ринки, постачальників, конкурентів і споживачів. Це забезпечує комплексний погляд на операційну і стратегічну ефективність, сприяє ранньому виявленню ризиків та формуванню адаптивних стратегій. Аналітика великих даних, у свою чергу, дозволяє застосовувати машинне навчання для прогнозування тенденцій, оптимізації ресурсів та підвищення точності управлінських рішень.

У контексті цифрової трансформації особливе значення набуває концепція «інтелектуального контролінгу», що передбачає оцінку не лише фінансових результатів, а й ефективності використання знань, технологій і інноваційного потенціалу підприємства. Стратегічний контролінг у цій парадигмі забезпечує управління інтелектуальним капіталом, дозволяє формувати і підтримувати конкурентні переваги через використання знань і експертизи співробітників. Такий підхід створює умови для постійного розвитку і оновлення бізнес-моделі, що особливо важливо у висококонкурентних і технологічно насичених ринках.

Важливим аспектом є інтеграція контролінгу з процесами управління ризиками. У сучасних умовах, коли швидкість змін на ринку зростає, традиційні методи оцінки ризиків стають недостатніми.

Еволюція стратегічного контролінгу також передбачає зміни в організаційній культурі та розвитку компетенцій персоналу. Для ефективного впровадження цифрових технологій і аналітичних інструментів необхідна підготовка співробітників, формування цифрової грамотності, розвиток аналітичних та стратегічних навичок. Лідерство у сфері контролінгу стає критично важливим для забезпечення координації між різними підрозділами підприємства та інтеграції інформаційних потоків у єдину систему управління.

Не менш важливим є аспект адаптації стратегічного контролінгу до змін регуляторного середовища та вимог цифрової економіки. Стандарти звітності, вимоги до прозорості та безпеки даних, а також нормативи у сфері корпоративного управління вимагають від підприємств гнучкого та адаптивного підходу до стратегічного контролінгу. Сучасний контролінг має забезпечувати не лише відповідність нормативним вимогам, а й підтримувати стратегічні цілі підприємства, сприяючи його інноваційній та конкурентній спроможності.

У підсумку, еволюція стратегічного контролінгу в контексті цифрової трансформації бізнес-моделей характеризується інтеграцією цифрових технологій, розвитком аналітичних і прогностичних функцій, адаптацією організаційних структур та підвищенням компетенцій персоналу. Такий стратегічний контролінг дозволяє підприємствам забезпечувати ефективне управління в умовах швидкоплинних змін, підвищувати гнучкість та конкурентоспроможність, а також створювати стійкі переваги в умовах економіки знань і цифрової трансформації.

Список використаних джерел

1. Ciacci, A., et al. Optimising business models through digital alignment and strategic flexibility: Evidence from the manufacturing industry. *Journal of Management & Organization,* 29(5), 2023, pp. 723–744.

2. Kraus, S., et al. Digital transformation in business and management research. *Technological Forecasting and Social Change*, 174, 2022.

3. Verhoef, P. C., et al. Digital transformation: A multidisciplinary reflection and research agenda. *Journal of Business Research,* 122, 2021, pp. 889–901.

4. Vučeković, M. Digital Transformation and Evolution of Business Models. *Transactions on Innovation and Research,* 1(1), 2021, pp. 6–15.

Линник Віталій Миколайович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти;
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,

ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Сучасний етап розвитку України характеризується кардинальними змінами у системі публічних фінансів, пов'язаними з реалізацією реформи бюджетної децентралізації. Трансформація фінансових відносин між різними рівнями публічної влади актуалізує потребу у пошуку та впровадженні інноваційних підходів до забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування.

Інноваційні фінансові інструменти місцевого самоврядування визначаються як сукупність сучасних механізмів, методів та технологій мобілізації, розподілу та використання фінансових ресурсів, що базуються на принципах фінансової самостійності, прозорості та ефективності управління публічними коштами. Концептуальну основу їх функціонування становлять теорії фіскального федералізму, нового публічного менеджменту та цифрової трансформації.

Систематизація підходів до класифікації інноваційних фінансових інструментів дозволила виокремити п'ять основних груп: боргові інструменти (муніципальні облігації, зелені бонди); партнерські механізми (державно-приватне партнерство, концесії); цифрові технології (блокчейн-платформи, краудфандинг); екологічні інструменти (вуглецеві кредити, екологічні податки); кооперативні форми (міжмуніципальна співпраця, спільні інвестиційні фонди). Критеріями ефективності інноваційних фінансових інструментів визначено: фінансову результативність (збільшення обсягу залучених ресурсів), економічну ефективність (оптимізація витрат на обслуговування), соціальну значущість (покращення якості публічних послуг) та екологічну сталість (досягнення цілей сталого розвитку) [5,10].

Особливої уваги заслуговує досвід Естонії у сфері цифровізації муніципальних фінансів, де впроваджена система електронного бюджетування та он-лайн участі громадян у бюджетному процесі. Данська практика "зелених" муніципальних облігацій демонструє можливості залучення приватного капіталу для фінансування екологічних проектів на місцевому рівні.